

Veto

Leuvens Studentenweekblad
Jaargang 13, '86-'87
Nr. 20, dd. 25 februari 1987
ISSN: 0773-5162

Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie
Verant. Uitg.: Filip Huyzentrut
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel. 016/22.44.38

"Of ik nu één hektare pataten zie staan, of ik zie er twintig, dat ontroert mij toch niet te sterk hoor..."
(Foto Jeroen Revalk)

Vierde Liss-tornooi

Hello! This is Leuven

Het zijn drukke dagen voor Sportraad. Vorige week zaten ze nog volop in de viering van hun 20-jarig bestaan, en over enkele dagen staat, iets bescheidener, al de vierde uitgave van het Leuvens Internationaal Studenten Sport Tornooi op het programma. Een tornooi dat niet zoveel zal verschillen van dat van vorig jaar, een kleine wijziging hier en daar niet te na gesproken. We babbelden over één en ander met Nadine Landsheere, vriendelijk als immer, omdat het niet altijd Valeer de Vos moet zijn.

Het Liss-tornooi is een paar jaar geleden opgezet omdat de vrijgestelden van toen meenden dat de KUL, zelf op heel wat binnenlandse en buitenlandse toernooien present, het eigenlijk aan zichzelf verplicht was om ook eens iets van die aard te organiseren. En het idee sloeg aan. Sport beoefenen of bekijken bewees nog altijd de zinnen te bekoren van heel wat studenten (voor zover dat nog bewezen diende te worden na de maraton en de 24-urenloop), en bovendien, rond de tijd van carnaval een bende goedgemuste buitenlanders (met zakgeld), naar Leuven halen, er moet al veel gebeuren voor daar nog iets aan stuk kan. Toch blijkt nu, na vier jaar, niet iedereen daar nog even onverdeeld gelukkig mee. Vooral vanwege een

paar mindere leuke ervaringen met de Engelsen. Het fenomeen is welbekend. Eerst bezatten ze zich op de boot, en eenmaal hier zijn ze helemaal niet meer te houden. Verry funny, maar op die manier kregen de organisatoren het wel moeilijk om dit jaar nog slaapplaatsen te vinden voor het stelletje ongeregeld. Want misschien vreten ze wel je hele keuken leeg. Of ze vinden plotseling de brandslang, en spuiten bij gebrek aan beter je kot onder water.

Zweden

Overigens geven ze zelf grip toe dat het hen niet veel uitmaakt welke sporten ze moeten spelen om te mogen komen, als ze maar kunnen komen. En daarmee raken we een andere zere plek aan. Het feit namelijk dat Liss meer is dan een sporttornooi alleen. Dat is natuurlijk goed zo, maar de nevenactiviteiten (vooral de nachtelijke) hebben er wel voor gezorgd dat de vele 'sportlui' die 's morgens rechtstreeks van één of ander kaffee de kleedkamer komen binnentuimelen, niet langer de uitzondering op de regel vormen. Kantus, volkssportthappening en afscheids-TD's zijn ernstig aan het nivo van de competitie gaan knagen, in zoverre zelfs dat de winnaars in het volleybal bij de mannen van '85, in '86 in de halve finale uitgeschakeld werden... wegens kater. Maar er zijn ook mooie momenten. Zo zou een Poolse vorig jaar in allerijl hier te lande in het huwelijk zijn getreden, en een heleboel van onze toch al vaak

Sadisme

"De bevolking van de stad werd aan het zwaard geregen en de Franken brachten een week lang de mosiims massaal om het leven. In de Al-Aksamoskee doodden ze meer dan 70.000 mensen. (...) De joden werden samengebracht in hun synagoge, waar ze levend door de Franken verbrand werden. Bovendien vernielden de Franken heiligmonumenten en het graf van Abraham — de vrede zij met hem!" Sadisme? Noot van gehoord! Pagina 4.

Ekstra katern

Ook al meegemaakt? Je komt het weekend thuis, de ogen wijd open, de tanden gepoetst, kortom, je probeert er zo fris mogelijk uit te zien, en wat is het eerste dat je al vanover de keukenstoep in je gezicht wordt geslingerd? Jawel: hela, hela, ge ziet er zo moe uit manneke (meiske)? En dan maar beginnen zuigen uit die toch al afgematte duim (want geen geld meer voor de trein). Deze week krijgt u van ons echter een steuntje in de rug. Vier pagina's vol over het argument bij uitstek: Studiedruk,

en al wat daarmee samenhangt. Reppen, naar 5, 6, 7 en 8.

Jean-Marie

U kent ze wel, de twee lievelingen van de nationale ploeg. De ene stopt ze, en de andere duwt ze binnen. Tenminste, als ze mogen meedoen. Maar ze zijn natuurlijk slim, en de jongste heeft zelfs al iets gevonden om de tijd desnoods gewoon te lynchen. Hij fabriceert in zijn vrije tijd namelijk 'kwissen', en in die hoedanigheid was hij verleden week ook in Leuven te zien. Pagina 12.

Gerrit

Vlaanderens trendy-boy (nee, niet P. Dewael) was anderhalve maand geleden in Leuven. Hij houdt van Italië, Portocarero en New York. Het liefst zou hij in Vlaanderen een nieuwe trend zien ontstaan: het sixisme. Maar hij blijft bescheiden: "Ik ben geen Andy Warhol". Nee hoor en ook niet dood. Voor het te laat is hadden wij een interview met hem. Spoed u naar pagina 2 (inclusief uitneembare foto!).

Interview met professor Libbrecht

一只猫是白色的或是黑色的
都没有关系
只要牠能捉老鼠就好

China, het Land van het Midden, van de Keizer vroeger, en nu van Deng Xiao Ping — China is in vandaag, en nog niet zo'n klein beetje. Dat had u vorige week al kunnen merken, we wijdden toen een hele pagina aan de China-week van Ekonomika. Maar er vallen ook nog andere tekenen te bespeuren aan de Oostelijke horizon. De geweldige 'boom' die de afdeling Sinologie aan deze universiteit kent, bijvoorbeeld. Logisch dan ook dat we even gingen aankloppen bij één van de grote namen op die afdeling: professor en China-kenner U. Libbrecht. Tenminste, als je meer dan twee uur nog "even" kan noemen.

Het eerste waar we naar vroegen was de veelbesproken liberalisering die China momenteel aan het doorvoeren zou zijn. Wat was daar van aan? Ondanks de vele, gunstige berichten in de media hadden wij immers vernomen dat onlangs een paar Chinese studenten in België naar de ambassade in Brussel geroepen zijn, voor wat we eufemistisch maar een korte 'briefing' zullen noemen. Professor Libbrecht kon of wou daar echter niet op in gaan. Althans niet erg diep. "Er zijn natuurlijke tekenen van

liberalisering. Bijvoorbeeld: ik ben er in '79 geweest, en toen was net de mode weer toegelaten; de mode was in het strenge systeem van vroeger verboden. Wel, ik kan u verzekeren dat je in Peking niemand zag die dus eigenlijk de eerste durfde zijn om zich anders te kleden dan in de kledij van de blauwe mieren. Maar naarmate je naar 't Zuiden trok, veranderde het aantal, tot in Kanton er heel veel waren. Ver van de zon, andere mentaliteit. 't Is tenslotte 2000 kilometer van Peking. Wat er nu echter intern, binnen in de

Partij gebeurt..." (haalt zijn schouders op).

Wong met de Pet

Veto: De gewone Chinese in de straat dan. Hoe zou je die kunnen benoemen? Is dat ondertussen al een overtuigd kommunist geworden?

Libbrecht: "Nee, die is gewoon pragmatisch gebleven. Chinezen zijn altijd zo geweest. Je moet het woord democratie daar trouwens niet gebruiken. Dat heeft geen zin voor die mensen, ze zijn immers nooit vrij geweest. Noot! Enkel de jonge, ontwikkelde Chinezen beginnen daar nu een beetje beseft van te krijgen, en misschien kan dat de verklaring zijn van die studenten-opstanden."

"Het maakt de doorsnee-Chinees dan ook weinig uit of nu de Keizer dan wel de Communistische Partij (CCP) boven hem staat. Hij moet gehoorzamen, en als hij het nu beter heeft dan

vervolg op p. 3

met een scheef of bekeken lezers zullen wel een traantje wegpinken als ze horen dat die knappe Zweedse jongens en meisjes er deze keer niet bij zullen zijn. Het kan niet altijd 'vacances à la plage' zijn hier op de Dijle. (Deze winter kunt u kiezen uit Duitsers, Fransen, Engelsen, Nederlanders, Polen en, uiteraard, een paar Belgen.)

Terug naar de leest echter, het is immers de bedoeling dat er ook nog aan sport wordt gedaan op het tornooi, en wel in vijf disciplines, net als vorig jaar. Rugby zal daar evenwel niet meer bij horen. In deze tijd van het

jaar liggen de velden er te vaak hard bevroren bij, om deze vooral in Groot-Brittannië en Frankrijk populaire sport nog op een veilige manier te kunnen beoefenen. Wel te aanschouwen zullen zijn: voetbal, volley en basketbal (natuurlijk), hockey (na de goeie ervaringen op het kunstgrasplein verleden jaar), en tafeltennis, een nieuwkomer. Voor zover dat mogelijk is wil Sportraad trouwens proberen om ieder jaar tenminste één 'andere' sport op het tornooi te introduceren.

Een andere nieuwheid is dat de openingsceremonie, vorig jaar opgesplitst in een studentikoze en een

officiële versie, dit jaar weer onder één noemer wordt gebracht, vooral omdat de studenten zelf en de pers toch graag op allebei aanwezig bleken. Overigens, wat die pers betreft: ook dit jaar zullen de 'grote broertjes' weer met de concurrentie van *The Daily Liss* af te rekenen hebben. De voor-voor-edition van deze gelegenheidskrant zou rond deze tijd al moeten te verkrijgen zijn.

U ziet het dus met ons. Sportraad laat de student alweer weinig keuze. Het wordt of blokken of sporten (en feestvieren). Een moeilijke opgave. We durven hopen dat u al eerder voor het dilemma gestaan hebt. Lode Desmet

LISS — Al kan het u waarschijnlijk weinig schelen en al doet het eigenlijk ook niet veel ter zake: op het ogenblik dat onze fotograaf zijn toestel liet klikken stond het in deze voetbaltopper 2-1 voor de mannen met de lichte broeken. Maar daar zou spoedig verandering in komen. Want wat u daar in een schicht ziet vertrekken was in feite een ronduit schitterende doorsteekpas, en jawel, de blonde spits zou scoren: 2-2. Meteen ook de eindstand. (Foto Peter Vermeiren)

Vanaf volgend seizoen worden de teatergezelschappen "Akt-Vertikaal" en "De Witte Kraai" samengevoegd tot een nieuw gezelschap dat de naam "De Tijd" zal dragen. Een groter gezelschap vormen wil zeggen: materieel, financieel en artistiek meer armslag krijgen. Ivo Van Hove (Akt-Vertikaal) en Lucas Vandervorst (De Witte Kraai) worden de artistieke leiders. Euripides' *Bacchanten* (in een regie van Ivo Van Hove) gaat volgende week in Leuven in première en wil een brug slaan naar het toekomstige gezelschap. Redenen genoeg voor een gesprek.

We treffen Ivo Van Hove tussen twee repetities in, ongeschoren en vermoed, temidden een nog niet helemaal afgewerkt decor. Foto's maken mag, maar liefst vanop een kleine afstand. Van Hove praat veel en enthousiast, soms zin en gedachte afbrekend alsof al het gezegde aan evidentie verloren heeft: "Terwijl je aan een teaterproductie werkt, leef je in een cocoon, totaal afgesloten van de werkelijkheid. Maar dat is de enige manier om teater te maken. Eigenlijk is het een premissie en onnozele bezigheid; het enige wat je doet is wekenlang bezig zijn met de juiste uitspraak van een woord of het juist hanteren van een gebaar. Maar daar gaat het in teater nu enmaal om." Van Hove spreekt aarzeldend over "Bacchanten": "Het stuk is nog niet af. Ik kan er alleen in stukken en brokken wat aan lijmen en schreven volgend interview.

Ivo Van Hove

"Alles wat ik meende te weten, werd onderuitgehaald"

Niet evident

"Betekenisvol teater ontstaat vanuit de confrontatie tussen de structuur van een tekst en de structuur van de tijdsgeest (toen en nu)": zo omschreef Ivo Van Hove zinvol teater. Vorig jaar was Euripides' *Bacchanten* het uitgangspunt van de voorstelling "Bacchanten" door het Nationaal Ballet van Nederland in een regie van Gerardjan Rijnders. Is

het een tekst die aansluit bij de moderne tijdsgeest? Ivo Van Hove: "Ik vind het geen evidente tekst. Ik heb hem gekozen, maar weet niet precies waarom. Er is een zekere continuïteit in de teksten die ik kies, maar die heeft minder te maken met tematiek als wel met atmosfeer. Of misschien beter nog met energie. Het is die energie die de teksten van Shakespeare, Duras en Müller verenigt." Over Rijnders' versie

is Van Hove weinig opgetogen: "Rijnders heeft in zijn voorstelling de tekst vereenvoudigd tot een spanning tussen rede en gevoel. Op die manier reduceert hij het mysterie."

"Schechner bracht met zijn gezelschap The Performance Group eind jaren zestig ook een versie van de *Bacchanten* "Dionysus in 69", waarin Dionysus de god van de seksuele

Ivo Van Hove. Ongeschoren. Vermoed.

(Foto Hendrik Delagrangé)

"Rovers, Christenhonden, Vrouwenschenners"

De Rode Ridder en andere verhalen

Wie zoals ik zijn gewijde geschiedenis vernomen heeft uit de mond van een frater of broeder-jezuïet kan er van meepraten: de sappige verhalen over de roemrijke kruistochten. Over de wreedheden der Saracense heidenen, de edelmoedigheid van de Franse ridders en vooral over 'onze' Godfried van Bouillon die hoog te paard gezeten en met een bloedrode kruis op de borst het heilige Jeruzalem bevrijdde van de Mohammedaanse bezetter. Voeg daarbij nog de fantastische jongensboeken van Leopold Vermeiren (De Rode Ridder in Antiochië, De Rode Ridder en de Heilige Lans enz.), en je krijgt vast en zeker een beeld van de middeleeuwen dat op z'n minst lichtjes scheefgetrokken mag genoemd worden.

'zomaar weer een geschiedenisboek' (zij het een erg goed) moeten noemen, en niet zoals nu een 'waarheidsgetrouwe roman'. Hij had dingen moeten weglaten, overslaan, samenvatten om van het boek een echt leesbaar werk te maken. Nu probeert hij zo nauwkeurig mogelijk te zijn waardoor het geheel een overladen indruk geeft. Je moet er gekoncentreerd lezen om te kunnen volgen, en dan nog vallen de interessante anekdotes, de uitweidingen over de naamvorming van sommige Franse woorden met Arabische oorsprong en de rake typering van de personages te weinig op tussen de rest. En dat is jammer, want de periode van de hoge middeleeuwen in inderdaad een erg interessante periode, zowel voor de Westerse invaller als voor de moslimgemeenschap.

Dat bij de beschrijving ervan een aantal mythes zoals hierboven geschetst worden doorprikt, is onvermijdelijk. Getuige daarvan volgend citaat van de kroniekschrijvers Ibn-al-Athir en Ibn al-Kalansi over de innamen van Jeruzalem:

De bevolking van de stad werd aan het zwaard geregen en de Frankers brachten een week lang de moslimmassa al het leven. In de Al-Aksamoskee doodden ze meer dan 70.000 mensen. (...) (Heel wat mensen werden gedood.) De joden werden samengebracht in hun synagoge, waar ze levend door de Frankers verbrand werden. Bovendien vernielden de Franken heiligenmonumenten en het graf van Abraham — de vrede zij met hem!

Heel andere kook dus dan ons in de lagere school werd voorgoedhouden. De Franken toonden zich even barbaars, zometert barbaars dan de lokale strijders. Bij de innamen van de stad Mara maakten ze zich zelfs schuldig aan kanibalisme! Overigens moet de wreedheid en vernielzucht van overwinnaars in die tijd gerelateerd worden als 'common practise': gevangenen onderhouden kostte veel geld, en de slavenhandel was een belangrijke bron van inkomsten. Bovendien gebeurde het maar al te vaak dat begenadigde overwonnenen zich

meteen reorganiseerden in een naburige stad om van daaruit opnieuw de strijd te voeren tegen de bezetter van hun gebied.

De verslagen van veldtochten, expeditieën, veroveringen en oorlogen volgen elkaar in het boek van Maalouf in een hels tempo op. Vaak gebeurde het dat een bepaalde stad binnen een tijdspanne van enkele maanden vier of vijf verschillende bezetters moest dulden. Men kan zich voorstellen wat dat betekende voor de bevolking die telkens ofwel half uitgemeurd, ofwel verkocht of verbannen werd. Om enigszins orde te scheppen in die chaos van steeds wisselende strijtonelen (een beetje vergelijkbaar met het gezelschapsspel Risk), voegt Maalouf achteraan in zijn boek een aantal appendices toe, bestaande uit enkele kaarten, een register en een kronologisch overzicht van de gebeurtenissen. Een goede zaak, maar het lijkt een beetje op een pleister op een houten been voor de lezer die niet de moeite kan opbrengen om bij elke nieuwe bladzijde die appendices te raadplegen.

In een epilogo tracht Maalouf nog enkele vergelijkingen te trekken tussen de toestand in de 11de tot de 13de eeuw, en die in de 20ste eeuw. Hij vergelijkt de Franse invasies met de Westerse overheersing in deze eeuw (gekonkreteerd in de staat Israël), en constateert bij de islamvolkeren eenzelfde besluiteloosheid om gezamenlijke reacties hiertegen op poten te zetten. De djihad of Heilige Oorlog komt net als toen niet van de grond, hoewel het volgens Maalouf duidelijk is "dat het Arabische Oosten het Westen nog altijd een natuurlijke vijand ziet. Iedere eigen vijandelijke daad, politiek of militair of inzake olie, is slechts een gerechtvaardigde wraakneming."

Dat dat bij sommige fanatici zelfs de vorm aannemt van een gevaarlijke obsessie illustreert hij aan de hand van de Turk Ali Geca na diens aanslag op de paus, waarin hij stelt: "Ik heb besloten Johannes Paulus de tweede, hoogste aanvoerder van de kruisvaarders, te doden." Het boek sluit dan ook met de konstatering dat "de breuk tussen de twee werelden dateert uit de periode van de kruistochten die ook door de Arabieren van vandaag nog altijd als onrechtmatig worden beschouwd."

Amin Maalouf, *Rovers, Christenhonden, Vrouwenschenners: de kruistochten in Arabische kronieken*, Kosmos b.v., 1986. 307 blz. Oorspronkelijke titel: Les Croisades, vues par les Arabes.

Rudy Lanssens

noemt in dit verband het werk van Jan Fabre, Anne Theresa De Keersmaecker en Marc Vanrunxt. Ook het teaterwerk van Ivo Van Hove wordt sterk bepaald door de fysieke aanwezigheid van de akteur. Van Hove: "Teater is per definitie fysiek. Maar fysiek akteren wil nog niet zeggen vanuit de buik akteren. Nadenken is essentieel. In *Russische Openbaring* heb ik met akteur Bart Slegers een zekere perfectie bereikt: een akteur die zich op één vierkante meter op het moment zelf in zijn rol inleeft, maar precies weet wat hij doet. Akteren is een techniek, maar veronderstelt evenzeer een persoonlijkheid, een visie op het vak, op het stuk en op de werkelijkheid."

"Het is in die zin een verheven beroep dat het een "verheviging" van emoties is, samengeball in één moment. Zulk een kristalliatie kan en mag niet in de werkelijkheid. Wat mij boeit tijdens de voorstelling is "het gebeuren": het publiek moet meegesleurd worden, moet overspoeld worden, moet emotioneel geraakt worden. De acteurs belichamen in feite een atmosfeer, het zijn vlees geworden emoties. Met *Bacchanten* wil ik "indrukken" nalaten bij het publiek."

Kleine dingetjes

Het verschil in aanpak tussen De Witte Kraai en Akt-Vertikaal heeft Ivo Van Hove zelf eens omschreven als: de kleine dingetjes van de Witte Kraai en de bombast van Ivo Van Hove. Wat is artistieke kompromis tussen deze toch wel erg verschillende omschrijvingen? Ivo Van Hove: "Met 'kleine dingetjes' bedoel ik helemaal niets pejoratiefs. De Witte Kraai is in het verleden bezig geweest met een veel verfijnder observatie van de werkelijkheid van alledag dan Akt-Vertikaal. Bij mij gaat het om emoties, de extremen tussen haten en liefhebben. Ik heb dat bombast genoemd. Ik ben niet geïnteresseerd in het weergeven van een bestaande werkelijkheid op het teater. Ik werk aan een eigen teaterwerkelijkheid." Toch is de afstand tussen beide gezelschappen minder scherp geworden, meent Van Hove: "Lucas Vandervorst noemt zijn stukken metaforische vertellingen: *De Diable au corps* is daar een mooi voorbeeld van. Het gaat hier ook om een eigen teateruniversum, al is het poëtischer en minder direct brutaal aanwezig dan bij mij. Maar dat heeft te maken met het eigen temperament, met het "dier" dat iedereen van ons in zich heeft."

"De samenwerking verloopt tot nu toe vlekkeloos. Hoewel er andere verhalen de ronde doen, leik mijn akteurs niets op. Het is opvallend hoe ver mensen als Warre Borgmans en Chris Nietvelt tot in de abstractie durven gaan. Dat is voor mij het bewijs dat goede akteurs heel wat meer willen dan de "kleine dingetjes".

Veel gedoe

Van Hove steekt zijn ongenoege met de hedendaags toneelauteurs niet onder stoelen of banken. Euripides' *Bacchanten* "is een antieke tekst, en volgend seizoen staat Shakespeares "Macbeth" op het programma. Vanwaar die voorkeur voor oudere teksten? Van Hove: "Er wordt weinig interessante geschreven: veel gedoe, maar weinig emotioneel. Voor Heiner Müller maak ik een uitzondering, hoewel zijn *Russische Openbaring* ook niet onmiddellijk een typische Müller-tekst is. Ik heb de teksten van Marguerite Duras gebruikt, maar ik zou niet weten wat ik van haar nog zou kunnen doen. De meest fascinerende hedendaagse tekst die ik gelezen heb is *Dans la solitude des champs de coton* van Bernard-Marie Collès, een stuk dat ook geprogrammeerd is voor volgend seizoen."

"Het probleem van de meeste moderne teksten is dat zij in onze tijd staan. Ze zijn te vanzelfsprekend en laten te weinig ruimte voor confrontatie. Die ruimte is er wel bij andere teksten. Daarom vind ik Shakespeare eigentijds. Müller laat die confrontatie ook toe omdat zijn teksten ver van ons staan: Müller is het "vreemde". Euripides staat erg ver van ons af. Vandaar de grote moeilijkheden die we hebben. Maar dat is precies de uitdaging natuurlijk."

Erwin Jans
"Bacchanten" door Akt-Vertikaal in een regie van Ivo Van Hove, Vlamingenstraat 83, 2 (première), 3, 4 en 5 maart om 20.30u.

Fysieke roes

Robert Steijn omschrijft in een nummer van "Toneel Teatraal" (1985) het moderne levensgevoel als een strijd tussen hoofd en hart. Die strijd wordt voor hem op de Nederlandse toneelscene bestit in het voordeel van het hoofd. Als voorbeeld noemt hij de stukken van Gerardjan Rijnders en Maatschappij Discordia. In Vlaanderen zou het lichaam en de fysieke roes het antwoord zijn op het dilemma. Steijn

LAST VAN STUDIEDRUK? NEEM TIJD VOOR DEZE KATERN

Studiedruk wat is dat?

Reeds enkele jaren is studiedruk een heet hangijzer in het universitaire onderwijsbeleid. Verschillende rapporten waarschuwen tegen een toenemende studiebelasting en op onderwijscommissies en fakultaire raden wordt het probleem regelmatig aangesneden. Waarover gaat het eigenlijk allemaal? We maken u even wegwijs in het vakjargon.

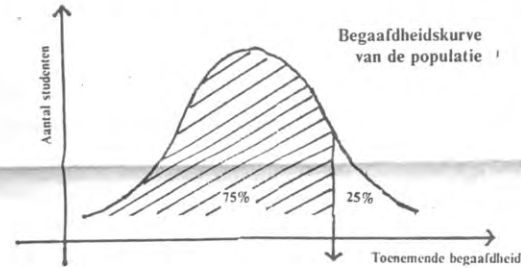
Over *studiebelasting* verstaat men de psychologische en de fysieke belasting die een student ondervindt bij het verwerken van de opgelegde studietoek.

Vermits de spanning en de stress moeilijk te meten zijn, wordt de studiebelasting vaak berekend op basis van de tijd die een student aan zijn cursussen besteedt. Hierbij wordt wel een onderscheid gemaakt tussen netto- en brutostudietijd. Deze laatste bestaat uit de "nettostudietijd plus koffiepauze, wachten, verloren kwartiertjes, vervoer tussen college en

instructie". Vervolgens kan men de nettostudietijd nog verder indelen in de uren besteed aan het volgen van hoor- en werkkolleges behoort. Het aantal contacturen en de hoeveelheid stof zijn voor alle studenten uit een bepaalde richting dezelfde, maar in tegenstelling tot deze *studietoek* is de *studiebelasting* een individueel gegeven. Hierbij komen inter-, ja zelfs intravidele verschillen in aanmerking. Enerzijds zal de studiebelasting voor sommige studenten altijd groter zijn dan voor andere, anderzijds werkt een student niet altijd even geconcentreerd en de intensiteit van zijn studie kan mede door het vak bepaald worden.

Meting

Het valt echter niet te weerleggen dat de studiebelasting een rechtstreeks verband houdt met het studieprogramma. Om met een minimum aan houvast te argumenteren dat een bepaald studieprogramma te zwaar is, heb je twee dingen nodig: een meetstelsel en een norm (die aan de KUL op 1700 uren gesteld wordt). Hier gaan we even nader op in.

De werkgroep studiedruk Hoe het begon

Studiedruk is sinds het najaar van 1980 niet meer weg te slaan van de agenda van Kringraads Algemene Vergadering. Om de paar vergaderingen komt de kwestie wel eens ter sprake, en dat dankt men niet in het minst aan de goede werking van de Werkgroep Studiedruk, die in 1980 werd opgericht en de laatste 7 jaar tot de vaste werkgroepen van Kringraad behoort.

Aanleiding tot die oprichting waren een aantal onderzoeken, uitgevoerd aan de KUL, waaruit duidelijk bleek dat een verhoging van de studiedruk niet langer uitsluitend mocht worden toegeschreven aan de subjectieve beleving van de studenten, maar kon worden afgeleid uit een aantal meer objectieve gegevens als daling van slaapkwaliteit bij studenten, meer bladzijden stof, meer uren les enz. De initiatiefnemers van de onderzoeken, M. Bracke, E. Depreux en F. Bellefroid werden in september '80 op de ASR-vormingsdriedaagse uitgenodigd om hun bevindingen wat nader toe te lichten. Eén en ander had tot gevolg dat de studentenspeech bij de opening van het academiejaar de studiedruk als één van de centrale thema's had, en ook dat er binnen Kringraad een speciale Werkgroep rond studiedruk werd opgericht. Die werkgroep toog meteen aan de arbeid en kwam binnen de kortste keren met een ruim ver-

spreide brochures op de proppen, onder de naam "Studiedruk: een probleem van academici, of reden tot studentenactie?". Daarin werd een overzicht van de onderzoeken geboden en tevens een eerste verkenning van mogelijke concrete eisen.

DUO

De discussies rond studiedruk werden in de kringen gestimuleerd. Niet alleen door het werk van Kringraad, maar ook door de vele DUO-enquêtes rond studiebelasting die ook en meer en meer door de studenten zelf werden aangevraagd, en waaruit bleek dat heel wat studierichtingen boven de 2000 uren per jaar zaten, d.w.z. rond de 50 uren per week. Men begreep dat dat te veel was, en dat er dringend iets aan gedaan moest worden. Maar wat dat dan precies zou moeten zijn, was nog niet geheel duidelijk. Op de AV's van Kringraad geraakten de kringen het niet eens over het al dan niet a-priori vastleggen van een bovengrens. Sommigen vonden dat alles ondergeschikt moest gemaakt worden aan zo'n norm, anderen stelden dat de norm voor een stuk voortvloede uit de fundamentele doelstellingen van een universitaire opleiding. De besprekingen liepen hopeloos vast, en het enige nut dat ze nog hadden was het feit dat ze de problematiek warm hielden.

In 1982-1983 kwam dan de echte doorbraak van de studiewerking op Kringraad. Een zeer actieve werkgroep verzamelde alle mogelijke gegevens die zowel door de kringen als door Kringraad zelf tijdens de af-

voor het meten van de studietijd kan men een beroep doen op twee methoden:

Voorreest is er de *tijdschrijfmethode*: een aantal studenten noteert gedurende een bepaalde periode (een week, semester, jaar) hoeveel tijd zij aan de verschillende onderdelen van hun studieprogramma besteedden. Deze methode levert zeer nauwkeurige gegevens op over de studiedruk in een bepaalde richting. Bovendien kan men op basis van deze methode ook de evolutie van studiedruk doorheen het jaar of de relatie tussen studietijd en (eksamen)resultaten nagaan. De schaduwkant van het tijdschrijven is dat zowel de onderzochte studenten als degenen die de gegevens verwerken een grote inspanning moeten leveren.

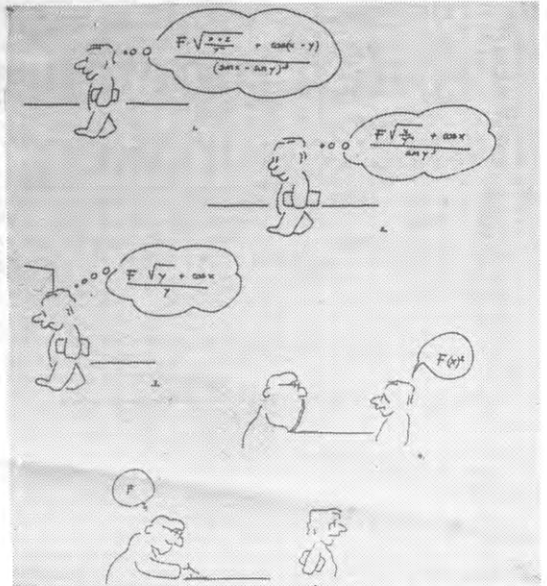
Bij de methode van *paarsgewijze vergelijking* legt men aan de studenten een lijst voor met de vakken die zij in het vorig academiejaar hadden. Voor elk paar vakken duiden de studenten aan welke van beide vakken hen het meeste tijd kostte. Op basis van hun oordeel worden de vakken gerangschikt volgens hun relatieve zwaarte. Hoe komt men nu via deze relatieve schaal tot "absolute" studiedrukcijfers? Daarvoor doet men een beroep op de zgn. "ijkvakken". Men schat de studiedruk van twee of drie vakken, bij voorkeur vakken waarvan de belasting met vrij grote zekerheid te bepalen is. Aan de hand van ijkvakken zet men de hele relatieve schaal om in een absolute.

Omwillen van de eenvoudige en snelle toepassing wordt veelal de voorkeur gegeven aan deze methode. Toch heeft de paarsgewijze vergelijking ook een aantal nadelen: door beroep te doen op de relatieve schaal en de ijkvakken enerzijds, en doordat de studenten ondervraagd worden over het vorige academiejaar anderzijds, zullen de gegevens minder betrouwbaar zijn. Bovendien onderzoekt deze methode alleen de gemiddelde studietijd van een groep in zijn geheel. De evolutie van de studiedruk doorheen het jaar, of de relatie tussen individuele studiearbeid en examenresultaten kan men met de paarsgewijze vergelijking niet onder-

gelopen twee jaar waren verzameld. Die werden goedend, besproken en bewerkt, en vormden het uitgangspunt voor het ontwikkelen van een globale visie op het probleem studiedruk, een strategie om dat probleem op te lossen en praktische tips voor studenten-vertegenwoordigers die erop moesten toezien dat de strategie en de voorgestelde oplossing inderdaad werden gevolgd. Al die informatie werd gezet in de brochures die begin mei '83 verscheen. Vanaf het begin was het voor de werkgroep duidelijk dat men met de brochure (1) in de roos had gemikt. Op de persconferentie die de uitgave begeleidde waren voor het eerst sedert lange tijd behoorlijk jaermaalisten aanwezig. En ook in de kringen werd de brochure goed onthaald en massaal verspreid. De informatiecampagne (die naast de brochure ook nog een extra-katern in Veto omvatte) bereikte heel wat studenten, en al snel voelde Kringraad zich sterk genoeg gesteund om via de studenten-vertegenwoordiging op de Akademische Raad te eisen dat er een bovengrens voor studiedruk zou worden vastgelegd en dat die zou worden gecontroleerd door een Permanente Controle Commissie (PKK). De bovengrens zou op 1900 uren moeten liggen (bij een norm van 1700 uren), en elke programawijziging zou moeten passeren langs de PKK om te laten vaststellen of ze inderdaad onder de grens bleef.

Strohalm

De reacties op de Akademische Raad van mei '83 waren eerder verdeeld. Enerzijds wilden de dekane wel een soort van maksimum-bovengrens aanvaarden, maar anderzijds wilden ze niet dat de naleving ervan zou worden gecontroleerd door een onafhankelijk orgaan. Een wat halfslachtige, dubbelzinnige houding dus. Het resultaat van

zoeken. Naast een *meetstelsel* om de studiebelasting te meten hebben we ook een *norm* nodig om deze studiebelasting te *beoordelen*. Een norm geeft aan welke inspanning "gerechtvaardigd" is, of als "normaal" kan beschouwd worden voor een student van een bepaald jaar of een bepaalde richting. Er bestaan echter verschillende soorten normen. Men kan een onderscheid maken tussen een *weeknorm* en een *jaarnorm*. De *weeknorm* is *erg gemakkelijk* te hanteren. Deze norm wordt vooral gebruikt aan universiteiten met een trimestersysteem, waar de studiebelasting gelijkmatiger verdeeld is over het jaar. Aan een universiteit zoals de KUL lijkt het beter, gezien de grote schommelingen tussen een oktoberweek en een juliweek, te werken met een *jaarnorm*. Aan onze universiteit han-

de hele zaak was, dat de 1900 uren grens werd aanvaard, maar dat de PKK als "onnodig en onwenselijk" werd afgevoerd. Een overwinning en een nederlaag tegelijk dus voor de studenten, die in de toekomst maar al te zeer zouden ondervinden hoeveel een bovengrens zonder controle waard is.

Maar goed, de studenten hadden een strohalm veroverd en ze waren vast van plan om zich daaraan met de grootste hardnekkigheid vast te klampen. De brochure werd nog meer in de kringen verspreid, en alle POC-vertegenwoordigers werd op het hart gedrukt om voor elke programawijziging zowel zelf de brochure nog eens grondig door te nemen als de mensen van Kringraad te waarschuwen, zodat die de nodige logistieke en adviserende steun konden geven. Een tijdlang ging dat zo goed, maar met de wisseling van studenten, de moeilijkheden die sommige kringen ondervonden om effectieve DUO-enquêtes te laten uitvoeren, de tijd die dat alles in beslag nam en bovendien de moedeloosheid van de werkgroepleden die groeiende bij elke nieuwe overtrekking tegen de maximumnorm, verwaterde het enthousiasme een beetje. Studiedruk bleef de volgende jaren wel op de agenda van Kringraad, er werden nog werkgroepen rond opgericht, maar de echte werking sluimerde een beetje, alsof ze wachtte op een nieuwe kans, een nieuwe generatie om weer helemaal open te bloeien.

Rudy Lanssens
Koeno Moens

(1) Studiedruk. Gegevens, interpretaties en studentenpolitiek: een handleiding voor studentenvertegenwoordigers.

teert men dan ook een norm van 1700 uren per jaar. (Dit is een gemiddelde van 42 uren per week.)

Een norm kan *medisch* bepaald worden: de fysieke capaciteiten van de studenten leggen de bovengrens op aan de studiebelasting. Het lijkt echter verkieslijker een *kulturele* norm te hanteren: men gaat er dan van uit dat de studietijd min of meer moet overeenkomen met de arbeidstijd van andere groepen in onze samenleving, waardoor de studenten de mogelijkheden krijgen om deel te nemen aan het sociale en kulturele leven van de maatschappij.

Een norm kan *algemeen* zijn: hij geldt dan voor alle studenten en voor alle studierichtingen. Men kan echter ook een *fakulteitsafhankelijke* norm hanteren. De specifieke eisen of kenmerken van een bepaalde studierichting of opleiding spelen dan mee in het bepalen van de norm.

De normen die we net besproken hebben, zijn gericht op de (imaginaire) student waarvoor het normprogramma geldt. Met normstudeert wordt dus niet de doorsneestudent bedoeld, maar het begaafdheidspeil dat vereist is om omits de nodige inspanning, binnen de context van de opgelegde programmatie, aan de minimumeisen van het programma te voldoen. Zowel deze minimumeisen als dit begaafdheidspeil en de maximaal vereiste studie-inspanning dienen nauwkeurig bepaald te worden. Wanneer bijvoorbeeld de 1700 uren-norm afgestemd is op de 75 percentielstudent, dan wil dit zeggen dat de student die precies 1700 uren werkt om te slagen, begaafder is dan drie kwart van de studentenpopulatie, en dat de meeste studenten veel meer tijd nodig hebben om hetzelfde resultaat te bekomen (zie curve). Hieruit blijkt dat *normstudent* een duidelijk abstract begrip is. Het gevaar is dus niet denkbeeldig dat het geheel losstaat van de *konkrete student* voor wie het programma tenslotte toch bedoeld is.

Metingen van de studiedruk enerzijds en normen anderzijds maken het mogelijk de problematiek van studiebelasting op een verantwoorde wijze aan te pakken. Zo voerde DUO (Dienst Universitair Onderwijs) tijdens het academiejaar '80-'81 metingen uit van de studietijd, omdat zowel bij studenten als bij onderwijscommissies een reële nood bestond aan cijfermateriaal omtrent de belasting in bepaalde richtingen.

Het bepalen van een norm en het controleren van de studiedruk is niet alleen belangrijk om de student te beschermen, maar ook omdat, wanneer de studiedruk te hoog wordt, de kwaliteit van het onderwijs in het gedrang komt.

Claire De Bruyne
Bart Van den Bossche

OVER STUDIEDRUK...

Interview Bracke en Depreeuw

“Proffen moeten betere afspraken maken”

Manu Bracke van het Medisch Centrum voor studenten en Erik Depreeuw van de Dienst voor Studieadvies mogen beschouwd worden als pioniers in de strijd tegen de studiedrukverhoging aan deze universiteit. Het is immers in de eerste plaats op hun onderzoekingen en cijfermateriaal dat de Werkgroep Studiedruk zich baseerde om het gevecht tegen een te hoge studielast serieus aan te pakken.

Veto had voor u met elk van deze twee mannen een gesprek. Maar omdat de vragen dezelfde waren en de antwoorden eveneens in dezelfde lijn lagen, werd de neerslag van beide vraaggesprekken samengesmolten tot één tekst. En zeg nu niet dat u dat zonder deze toelichting zelf wel zou hebben gemerkt.

Veto: *Heel wat mensen schijnen het bestaan van studiedruk te ontkennen. Zijn er duidelijke indicatoren dat zo iets als studiedruk echt bestaat?*

Bracke: «Ik dacht van wel. Wij op het medisch centrum lezen dat onder andere af aan de hand van het aantal consultaties. Vooral in de examenperiode neemt dat toe. De klassieke grote klachten die elk jaar terugkomen zijn stress, het gevoel het niet aan te kunnen, onrust. Het gevolg daarvan is dat men moeilijk kan slapen, en dat bovendien de kwaliteit van de slaap afneemt. Samen met het gevoel van het niet meer aankunnen werkt dat concentratiestoornissen in de hand, zodat de mensen gaan vragen naar medikatie.»

Depreeuw: «Voor sommige mensen kan stress inderdaad te maken hebben met studiedruk. Maar er zijn zoveel andere variabelen die stress kunnen veroorzaken, en die bovendien vaak tegelijkertijd inwerken. Zo kan men bijvoorbeeld in een bepaald jaar een hoge studiedruk kennen onder de last van veel praktika en oefeningen. Men kan ook een groep hebben met een relatief laag peil. En dan begint de ene iets te slikken, en dat gaat goed dus die ene geeft een pilletje door aan iemand anders, en op een bepaald moment krijg je een gedrag dat in grote frekwentie, zij het dan relatief, wordt gesteld. Dat zal dan inderdaad wel voor een deel samenhangen met een te hoge studiebelasting.»

«Studiedruk is echter een subjectieve notie. Het wordt pas een probleem als iemand onder invloed van een aantal stressoren of belastingsfactoren subjectief gaat zeggen: «Ik kan het niet meer aan!» De oplossing voor zo iemand is dat hij uit die situatie gaat treden. Dit is echter niet steeds mogelijk. En zo kan een persoon tot de subjectieve bevinding komen dat hij het niet meer aankunnen met zijn natuur-

lijke middelen. Dus gaat die persoon op zoek naar andere middelen: opgeven, sociale hulp (zagen en klagen), in mindere mate psychologische hulp. Het gemakkelijkst echter worden de oplossingen vertaald in termen van medikatie: dat gaat snel en je moet er weinig voor doen. In sommige gevallen is dat wellicht nuttig en nodig, in andere gevallen slijkt men eerder uit gewoonte. Maar de subjectieve studiebelasting is in ieder geval groot.»

Veto: *Wat zijn de meest recente gegevens die er rond studiedruk voorhanden zijn?*

Depreeuw: «Uit een vorig jaar bij tweede- en derde jaarsstudenten afgenomen enquête blijkt dat niet veel mensen studiedruk rekenen tot de belangrijkste ervaringen van het voorbije jaar. Wat men wel vermeldt, is het al dan niet geslaagd zijn. Daarnaast vindt toch 51% dat men te weinig tijd heeft voor andere activiteiten naast de studies. En op de vraag of men het studieprogramma te zwaar vindt, antwoordt 60% met ja. 9% vindt het programma zelfs «onredelijk zwaar». Als men echter de resultaten globaal bekijkt en statistische analyses doet, dan blijkt dat de reden hiervoor niet zozeer stress is, dan wel een gebrek aan zelfvertrouwen. Maar die 69% is wel een indicatie die men serieus moet nemen.»

Veto: *Is studiedruk wat je zou kunnen noemen een individueel, persoonlijk probleem?*

Bracke: «De beleving van de belasting verschilt enorm naargelang de eigen capaciteiten. Hoe zwakker je bent, hoe gevoeliger je bent voor zware druk en hoe meer je eigenlijk moet blokken. Mensen die psychologisch minder sterk staan, die minder intelligent zijn, die weinig of geen universitaire traditie kennen, die een zwakke vooropleiding gehad hebben enzovoort zullen het dus

moelijker hebben dan anderen. Wat we ook merken is het kumulatief effect van studieproblemen. Mensen die in hun eerste licentie komen na een bisjaar of zelfs maar een tweede zit zijn duidelijk zwaar overbelast. Vaak beginnen die uitgeput aan hun volgend jaar.»

Veto: *Zitten er duidelijke verschillen tussen de faculteiten onderling?*

Bracke: «Er zijn inderdaad verschillen tussen positieve en humane wetenschappen. Er wordt meer geslikt in de tweede richting. Maar dat heeft vooral te maken met een stuk mentaliteit. Men noemt dat in psychologische termen «coping», de manier om te gaan met stress. Positieve wetenschappers mogen zich bijvoorbeeld minder uitleven, dus die hebben geleerd om op andere manieren met stress om te gaan. «Je moet daar niet flauw over doen», zeggen ze. Humane wetenschappers daarentegen mogen wel emoties hebben, laten hun problemen dus veel meer zien en nemen bijgevolg gemakkelijker hun toelucht tot medicijnen.»

Veto: *Die middeltjes waarnaar heel wat studenten grijpen, zijn die eigenlijk effectief?*

Bracke: «Men moet een onderscheid maken tussen de farmakologische en de psychologische werking, zeker aangezien het hier gaat over middeltjes die tot doel hebben om mensen met schrik of concentratieproblemen tot rust te brengen. Welnu, uit onderzoek is gebleken dat de enige groep die beter examens doet de mensen zijn die kalmeermiddelen nemen, niet degenen die pepmiddelen slikken. Vitamines zijn de grote peppers, maar het is helemaal niet bewezen dat die echt iets uithalen. Wel is het natuurlijk zo dat het geloven in vitamines erg belangrijk kan zijn. Daarnaast zijn er pepmiddelen die werkelijk effectief zijn. Die nemen het gevoel van moeheid, wat een normale fysiologische bescherming van het lichaam is, weg. Ze verschuiven met andere woorden de grens der vermoeidheid, en dat heeft een euforisch effect. Maar bij frekwent gebruik raak je je zelfkritiek kwijt, en dan begint het gevaarlijk te worden: je gaat immers een te grote roefbouw plegen op je lichaam en dat heeft een negatief effect op de prestaties.»

Veto: *Men zegt wel eens: «Ingenieurs, geneesheren enzovoort moeten in hun latere beroepsleven ook onder stress kunnen werken, dus moeten ze dat nu maar aankunnen.»*

Depreeuw: «Volgens mij moet een universitaire opleiding een intellectuele vorming bieden. Als men een soort atleet wil maken dan moet men er dat op voorhand bijzeggen. Een universiteit mag geen «survival of the fittest» prediken op het vlak van stress, anders moeten we de abiturientendagen afschaffen en er een driedaagse overlevingstocht van maken.»

«Dr. Bracke heeft een onderzoek gedaan naar de kwantiteit van het aantal te kennenbladzijden, en daaruit blijkt dat die de laatste tijd sterk is toegenomen. Hij heeft dat echter gedaan zonder zich af te vragen of er daarmee betere diploma's worden afgeleverd. Men moet daarin eerlijk zijn tegenover de mensen.»

Bracke: «De «sterke theorie» wordt te veel als een ekskuus gebruikt. Als men vindt dat mensen de stress moeten aankunnen, dan moet men ze dat ook in hun onderwijs aanleren. En dat doet de universiteit juist niet, dus daar spelen ze vals. Men moet het onderwijsstelsel zodanig structureren dat

Manu Bracke. Net niet op zijn tong gebeten. (Foto Peter Vermeiren)

ten eerste als er stress is, dat de studenten die aankunnen, en ten tweede die stress zoveel mogelijk wordt gereduceerd.»

«Het is wel zo dat de industrie vraagt naar mensen die én goed kunnen blokken én zwaar kunnen uitgaan, omdat men aanneemt dat die voldoende intelligent zijn en bovendien over genoeg capaciteiten in de andere richting beschikken. Die theorie geldt echter niet voor humane wetenschappers omdat die andere dingen moeten aankunnen. Met de finaliteit van het universitaire diploma wordt weinig rekening gehouden.»

Veto: *Kan men blijvende medische en psychologische gevolgen overhouden van een te hoge belasting?*

Bracke: «Als men echt overbelast is wel. We spreken dan van diegenen die we daarnet «kumulatief belasten» noemen. Die krijgen soms een krak die naar mijn mening niet volledig rekuperbaar is. Ik gebruik in dat verband meestal het klassieke voorbeeld van een elastiek; je kan die enorm uitrekken, maar als je te ver gaat komt hij niet meer terug. Iemand die echt decompenseert, dit wil zeggen die er echt onderdoor gaat, houdt daar volgens mij echte littekens aan over. Ook psychisch blijven er bij mensen die echt overbelast zijn geweest, littekens over.»

Depreeuw: «Als mensen bijvoorbeeld lange tijd in een situatie leven van «ik kan dit niet aan» (bijvoorbeeld die 69% die in ons onderzoek het programma te zwaar vonden) dan is dat zeer nadelig voor het zelfvertrouwen. De psychologische gevolgen daarvan geven een zelfbeeld dat nogal deficiënt is. Dat is een zeer belangrijk probleem waarin wij Vlamingen zeker koplopers zijn.»

Bracke: «Eigenlijk moet men hiervoor longitudinaal onderzoek doen: de mensen over bijvoorbeeld 20 jaar nog eens onderzoeken. Als men inderdaad 3 à 4 jaar na elkaar met moeite slaapt, met moeite eet enzovoort, dan houdt men daar ook lichamelijk een krak aan over. We zien ook dat bepaalde mensen die altijd intelligente en schitterende studenten geweest zijn, plots in hun tweede of derde jaar afknappen. Dat zijn dan gewoonlijk wel mensen die in aanlag al ontwikkelingsgestoord zijn, maar de supplementaire belasting is toch vaak de scharnier waarop ze gedecomposeerd zijn. Sinds de ombudsdiensten goed functioneren is er echter al heel wat verbeterd. Bovendien heeft ook de VLIR gevraagd om de studiedruk niet te verhogen.»

Veto: *Wat denkt u eigenlijk over de 1900 uren-maksimumgrens. Is dat een realistische norm?*

Depreeuw: «Er zijn verschillende parameters om tot een norm te komen. Het

aantal bladzijden is er één, het aantal uren een andere. Het is bijgevolg zeer moeilijk om een consensus te vinden. Die 1900 uren grens is denk ik een zeer belangrijke parameter, voor zover men het dynamisch bekijkt. Men moet erover blijven reflecteren en de norm niet als een bureaucratisch iets beschouwen.»

Bracke: «De morele norm, de norm dus waaraan de gemiddelde student en niet de beste beantwoordt, ligt voor mij op 1700 uur. De beteren kunnen daar sterk onder liggen, de minderen een flink stuk erboven. Ik denk dat het moet mogelijk zijn om de meeste programma's binnen de 1700 uren te houden of terug te brengen. Ik denk trouwens dat sommige faculteiten heel wat ballast meeslepen in hun programma's. Proffen zouden betere onderlinge afspraken moeten maken. Dat maakt het ook voor de student een stuk gemakkelijker en vooral duidelijker, want elke prof legt zijn eigen aksenten en geeft een eigen interpretatie van de feiten.»

«Er zou een commissie moeten komen die controle uitvoert van bovenuit. In die zin moeten de mensen van de komende onderwijsraad hun taak au serieux nemen. Het argument van de academische wijsheid wordt te pas en te onpas gebruikt en misbruikt. Misschien kunnen er sancties volgen als het advies van de onderwijsraad niet opgevolgd wordt, bijvoorbeeld boetes aan profen.»

Veto: *Zijn studenten niet dommer geworden de laatste jaren?*

Bracke: «Daar is niets van bewezen, dat is gebaseerd op indrukken. Er zijn trouwens de laatste jaren richtingen waar de slaagcijfers gestegen zijn.»

Depreeuw: «Volgens mij is die visie juist en onjuist tegelijk. In L & W is het zo dat er een negatieve selectie gebeurd is. Een heboel bekwaame mensen zien het gebrek aan toekomstmogelijkheden en switchen. De toekomstmogelijkheden zijn trouwens zeer bepalend voor de interesse. Van de andere kant mag men toch niet zeggen dat de studenten dommer geworden zijn. Zo werden bijvoorbeeld in 1930 reeds tirades afgestoken over de domheid der toenmalige studenten. En dan vind je stukken van 1800 en zoveel die precies hetzelfde zeggen. Ik sta dan soms ook versteld van zeer intelligente mensen die prof ten toeh wel zijn, die van anderen een wetenschappelijke houding vragen, zo van die uitspraken doen op basis van percepties. Dat is toch zeer subjectief. Als ik gevoelig ben voor domme studenten, is elke dt-fout voor mij een indicatie voor een domme student.»

Rudy Lanssens
Bart Dankaerts
Lieve Houwaert

Erik Depreeuw, monkelend in die prachtige baard van hem. (Foto Peter Vermeiren)

OVER STUDIEDRUK...

Indicatoren of niet soms? Studenten worden dommer

En van de argumenten die aanhangers van de "Studenten-woorden-dommertheorie" graag aanhalen is dat het bestaan van studiedruk nog nooit bewezen is.

Dat klopt natuurlijk wel, maar stellen is of studiedruk wel degelijk bewijsbaar is. Het is namelijk een beetje zoals met atomen: je ziet ze niet, maar toch zijn ze er. Het bestaan ervan kan je alleen veronderstellen op basis van sekundaire gegevens. En die gegevens (of indicatoren) zijn er voor studiedruk zeker. De belangrijkste ervan worden hierna kort toegelicht, maar wellicht zijn er nog veel meer die nog nooit zijn achterhaald of onderzocht, en die toch ook wijzen op hetzelfde probleem: studiedruk.

Uit een rapport van Dr. Bracke uit 1979 blijkt dat de leefgewoonten van studenten evolueren naar de eksamentijd toe. Globaal gezien valt er een aanzienlijke stijging waar te nemen van alles wat op stress wijst: koffiegebruik, roken, medikatie. Op zich is dat wellicht niet zo verwonderlijk (wie is in de eksamenperiode niet gespannen?), maar het wordt wel ernstig wanneer blijkt dat die stressniveaus zo groot is van te bij 1/3 van de studenten slaapproblemen veroorzaakt. Bracke konkludeert dan ook terecht: "Als de blok- en eksamentijd zodanig onrust veroorzaken dat de slaap bij een grote groep (20 à 30%) duidelijk gestoord is, dan mag men gerust zeggen dat de belasting (psychisch of fysisch) te groot is. Het gaat hier immers om de derdejaarsstudent: goed getrainde en ervaren studenten.

Hoever groter moet dan de onrust zijn bij de eerstejaarsstudenten!"

In hetzelfde rapport van '79 heeft Bracke het ook over de tijdsbesteding van de studenten. Uit de gegevens die hij verzamelde blijkt dat de "werkweek" van studenten schommelt tussen 35 uur (het gemiddelde in sociale wetenschappen) en 45 uur (in toegepaste wetenschappen), met een algemeen gemiddelde van 40 uur.

Men noteer hierbij dat die gegevens betrekking hebben op een doorsnee- week voor geroutineerde studenten waarvoor het selectieprincipe normaal gesproken geen rol meer speelt. Bovendien betreffen ze de nettostudieuren. Reken men de brutotijd (inkluisief verplaatsingen en snipperuren), dan komt men gemiddeld aan 65 uur. Voor een controlegroep die ook in de eksamen werd gevolgd, liep de belasting in eksamentijd op tot gemiddeld 10,5 uur per dag, opnieuw voor ervaren studenten dus. Het onderzoek van Bracke, hoe beperkt van opzet ook, doet dan ook heel wat vragen rijzen over de kandidaturen.

Uren & Bladzijden

Dr. Bracke en Erik Depreuw publiceerden in '80 de resultaten van een onderzoek naar de evolutie van het aantal uren verplicht college (hoorcolleges en werkcolleges) en van het aantal te kennen bladzijden stof, tussen 1962 en 1978 voor vijf studierichtingen. De resultaten van het eerste deel van dat onderzoek vind je samengevat in bijgaande tabel. In de laatste kolom staan de resultaten van een poging tot extrapolatie van de cijfers naar het huidige academiejaar toe, aan de hand van gegevens uit het kollegerooster. Die cijfers zijn misschien wetenschappelijk gezien enigszins aanvechtbaar, maar ze zijn in ieder geval veelzeggend. De meest opvallende konklusies die men uit de tabel kan trekken zijn:

De eenzame roep van de ruimte. Om te studeren ben je immer alleen. Vraag het maar aan je lief! (Foto Jeroen Revalk en Peter Vermeiren)

- dat het aantal uren haast overal gestegen is;

- dat de stijging 'm vooral zit in het aantal uren werkcollege;

- dat (voor de bestudeerde richtingen) de stijging gemiddeld 4,3 uren bedraagt in de eerste kandidatuur en 3,3 uren voor het eerste jaar van de tweede cyclus.

Ook voor het tweede deel van het onderzoek, de evolutie van het aantal te kennen bladzijden, valt een algemene stijging op. De verklaring hiervan is tweeledig: meer uren les brengen uiteraard meer stof met zich mee.

Maar ook het aantal te kennen bladzijden stof per les is duidelijk gestegen. En die meerbladzijden zijn heus niet altijd het resultaat van een omstandiger uitleg over dezelfde stof, wat dan weer tijdsbesparend zou werken.

Slaagpercentages

Dat de slaagpercentages aan deze universiteit een dalende evolutie vertonen, zal wel niemand onbekend zijn. Uit een studie van het Universitair Studie Bureau van '79 blijkt dat die daling globaal bekeken 9,1% bedraagt voor de periode tussen 1970-71 (51,5%) en 1977-78 (42,4%). Bovendien wijst alles erop dat die dalende evolutie zich tot op vandaag onverminderd voortzet. Een vrij alarmerende toestand zou je zeggen. Nu is het geenszins onze bedoeling om te bevestigen dat er een rechtlijnig verband bestaat tussen dalende slaagpercentages en stijgende studiedruk. Meer nog, van alle indicatoren voor studiedruk is dat verband zeker het minst duidelijke. Maar het is evenmin duidelijk dat de vermindering van het aantal geslaagden aan deze universiteit enkel en alleen te wijten is aan andere factoren dan studiedruk, zoals sommige maar al te vaak beweren. Aan een verminderde begaafdheid der studenten bijvoorbeeld, of aan een slechte motivatie, studiekeuze en vooropleiding.

Het moge uit het voorgaande duidelijk gebleken zijn dat hoewel studiedruk nog nooit zuiver wetenschappelijk bewezen is, er allerlei ernstige indicatoren zijn die erop wijzen dat het probleem wel degelijk bestaat. Wij staan in die overtuiging overigens niet alleen. Ook Dillema's, de VLIR en het overgrote deel der dekanen en professoren weten en vinden dat de studiebelasting te hoog ligt en de studenten onder andere behindert om zich tijdens de universitaire loopbaan ook op andere terreinen te ontplooiën. Het is alleen droevig te moeten vaststellen dat de erkenning van een probleem zo groot als dit niet steeds leidt tot een grondige en fundamentele aanpak ervan.

Rudy Lanssens
Lieve Houwaer

STUDIEJAAR	1962				1978				(1986)
	H	W	T	Abs.	H	W	T	Abs.	
1ste kand. Rechten	32,0	0,0	32,0	1920	38	2,0	40,0	2340 (2280)	
1ste lic. Rechten	31,5	2,5	34,0	1965	35	12,0	47,0	2460 (2250)	
1ste kand. Germaanse	35,0	17,0	52,0	2610	29	15,0	44,0	2190 (2220)	
1ste lic. Germaanse	27,5	2,0	29,5	1654	26	0,0	26,0	1560 (—)	
1ste kand. Geneeskunde	22,0	16,5	38,5	1815	22	20,5	42,5	1935 (2175)	
1ste doc. Geneeskunde	41,5	9,5	51,0	2775	42	8,0	50,0	2640 (—)	
1ste kand. Biologie	25,0	13,5	38,5	1905	27	18,0	45,0	2160 (2175)	
1ste lic. Dierkunde	28,5	16,5	45,0	2205	32	25,5	57,5	2585 (2295)	
1ste kand. Toeg. Met.	25,0	9,5	34,5	1785	28	17,5	45,5	2205 (2440)	
1ste lic.-jaar Bouwkunde	31,0	17,5	48,5	2385	26,5	17,5	44,0	2115 (2060)	

H = Hoorkolleges, W = Werkcolleges, T = Totaal, Abs. = Absolute cijfers op basis van volgende vastregel: 1 uur hoorkollege vergt 3 bijkomende uren voor voorbereiding en verwerking; 1 uur werkcollege vergt 1 uur bijkomend werk. (Bron: Depreuw, E., Bracke, M. en Mans, J., Empirisch onderzoek van enkele kwantitatieve aspecten van de studielast in vijf studierichtingen van de KULeuven; de evolutie tussen 1962 en 1978, Leuven, Dienst voor Studie-Advies en Medisch Centrum voor Studenten, 1980, p. IV, 1).

Kringraad vraagt: studenten vertegenwoordigers

Met het oog op haar deelname aan de op te richten Universitaire Onderwijsraad heeft Kringraad 4 vakatures voor studentenvertegenwoordigers (m/v): 1 voor de groep Positieve Wetenschappen, 1 voor de groep Biomedische Wetenschappen, 1 voor de groep Humane Wetenschappen A (Rechten, ETEW, Pol & Sok) en 1 voor de groep Humane Wetenschappen B (L&W), Psychologie en Pedagogie, Godgeleerdheid, HIW).

In aanmerking voor deze mandaten komen alle studenten van de KUL die aan volgende voorwaarden voldoen:

1. Van de kandidaten wordt een gedegen ervaring verwacht in de Permanente Onderwijscommissie, fakulteitsraad, Didactische Commissie, Centrum voor Aggregatie, Onderwijs-werkgroep van de kring, presidium of Kringraad. Op basis van zo'n ervaring moeten zij grondig op de hoogte zijn van de problematiek inzake onderwijs en onderwijsvernieuwing in het algemeen en van studiedruk in het bijzonder.
2. De kandidaten moeten bereid zijn om hun functie op te nemen volgens de gelopenheden van Kringraad. Dat wil zeggen:
 - De vertegenwoordigers worden ex-officio lid van de Algemene Vergadering van Kringraad (zonder stemrecht). Deze vergadering komt tweewekelijks samen op vrijdagavond en werkt rond de belangenverdediging van de studenten inzake onderwijs, mede-beheer en aggregatie. Van de

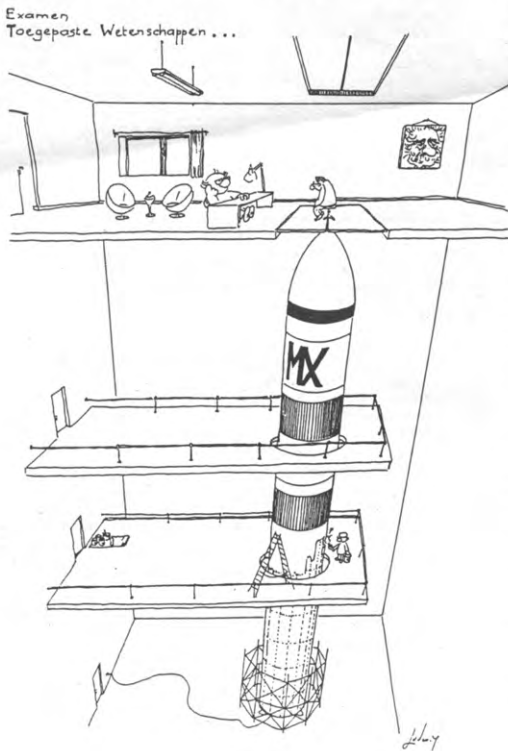
vertegenwoordigers wordt verwacht dat zij dit lidmaatschap opnemen met zin voor initiatief.

- De vertegenwoordigers volgen van dichtbij het tot stand komen van de standpunten van de AV door bijvoorbeeld actieve inzet in de werkgroepen die zich bezighouden met studiedruk, of de onderwijsvernieuwing enzovoort.

- De vertegenwoordigers bereiden gezamenlijk (zowel inhoudelijk als wat betreft de te volgen tactiek) de vergaderingen van de Onderwijsraad voor, dit om de minieme studenteninspraak maximaal te kunnen doen renderen. Ook voor deze specifieke voorbereiding moet tijd vrij gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld voor het bestuderen en napluizen van dossiers.

3. Combinaties met een zware opdracht binnen de kring (bijvoorbeeld preses) worden over het algemeen afgeraden.

4. Een mandaat als studentenvertegenwoordiger in de Onderwijsraad houdt ook technisch en administratief werk in, bijvoorbeeld het schrijven en tikken van nota's. Geïnteresseerde studenten dienen hun schriftelijke kandidatuur, met een motivering en een c.v., en met vermelding van voor het mandaat behangrijke ervaringen, in te dienen vóór vrijdag 13 maart 1987 om 14 uur op het kantoor van Kringraad, 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven. Voor meer inlichtingen kan men terecht op hetzelfde adres. De kandidaten zullen worden uitgenodigd op de Kringraad-AV van vrijdag 13 maart 1987 om hun kandidatuur voor te stellen en toe te lichten. □

OVER STUDIEDRUK...

De nieuwste zoethouder van de KUL

“Probeer het eens met Captagon”

De bereidwilligheid en het enthousiasme van enkele kringraden, herhaalde uitspraken van rektor Dillemans tégen een te hoge studiedruk, de blijvende malaise in sommige studierichtingen en tenslotte de onwil van vele professoren om zelfs maar het probleem studiedruk te onderkennen, zette de Algemene Vergadering van Kringraad er eind oktober 86 toe aan om de problematiek rond studiedruk opnieuw op te nemen als primordiale werkingsas voor het lopende academiejaar. Dat hield in dat er speciaal rond studiedruk zou worden gewerkt via een regelmatig samenkomende werkgroep. Binnen die werkgroep zouden problemen, voorstellen, alternatieven worden bestudeerd en geformuleerd, die dan later aan de AV zouden worden voorgelegd.

Hoewel men aanvankelijk naast de studiedrukperking ook nog enkele andere taken voor de werkgroep had voorzien (bijvoorbeeld de begeleiding van studentenvertegenwoordigers in onderwijscommissies via voorlichtingsavonden), spitte men zich al gauw toe op de studielast. Om enigszins ingewerkt te raken werden kilo's nota's, wetteksten, wetenschappelijke

publicaties en tijdschriftenartikels doorgenomen. En net toen men een beetje op de hoogte was en men zich al opmaakte om een goede strategie te ontwikkelen naar de Akademische Overheid toe, speelde het lot de werkgroep een troef toe die wel eens de grootste van de afgelopen tien jaar zou kunnen blijken te zijn: de onderwijstraad.

Denkgroep

Het idee voor een onderwijstraad was wellicht niet nieuw toen het voor het eerst ter sprake kwam in de Denkgroep Onderwijsvernieuwing. Die Denkgroep was de laatste overlevende van de vele praatkluibjes die door de rektor bij het begin van zijn ambstermijn werden samengesteld en die zich moesten bezinnen over bepaalde topics inzake onderwijs en universiteit. Voor de Denkgroep Onderwijsvernieuwing waren dat onder andere de overgang sekundair-universitair onderwijs, de studiedruk, de eksamenlast (bij professoren welteverstaan!), het kredietpuntenstelsel.

Nu had men na meer dan een jaar werken al vele van deze punten behandeld, toen voorzitter Roossens plotseling op de proppen kwam met een voorstel dat hem door de rektor zelf was ingefluisterd. Aan de KUL zou een Onderwijstraad worden opgericht die naar analogie met de Onderzoekstraad een bepaalde beleidslijn zou ontwikkelen inzake onderwijsaangelegenheden. Het zou de taak van de Denkgroep zijn om een bepaald pro-

fiel voor zo'n raad op te stellen en dit liefst zo snel mogelijk aangezien de rektor voor de uitwerking van z'n plan geen tijd wilde verliezen.

Was men zich aanvankelijk binnen de werkgroep studiedruk (die een vertegenwoordiger had in de Denkgroep) niet zo goed bewust van de draagwijdte van Dillemans' plan, dat veranderde snel toen bleek dat het zou gaan om een gezaghebbende, paritair samengestelde vergadering én dat bovendien het toezicht op de studiedruk tot één van haar taken zou kunnen behoren. Men rook immers plotseling z'n kans om van die Onderwijstraad mede de zo lang gevraagde Permanente Controle Commissie te maken die zou moeten waken over de studiebelasting. Onverwilt toog men aan het werk. Het ondertussen door de Denkgroep opgestelde profiel werd onder een kritisch oog biggeregeld tot een meer uitgewerkt, meer expliciet en van meer garanties voor de studenten voorzien voorstel.

Onderwijstraad

Samengevat ziet de structuur van de Onderwijstraad er in het studenten-voorstel als volgt uit:

- het gaat om een beperkt aantal leden, met de rektor als voorzitter en verder een min of meer paritaire vertegenwoordiging profstenudenten;

- de leden behoren niet tot diensten als DUO, de Audio-visuele Dienst, de

mische Raad voor dit academiejaar lagen drie voorstellen ter bespreking: het voorstel van de Denkgroep Roossens, dat van de Werkgroep Studiedruk en een totaal nieuw voorstel vanwege het BAR. In dat laatste werd afgeweken van de andere twee vooral wat betreft de samenstelling. Men wilde immers van elke dienst toch een mannetje in de Onderwijstraad droppen, kwestie van niemands belangen te schaden. Verder wilde men Humane Wetenschappen een sterkere vertegenwoordiging bezorgen door die groep in twee te splitsen. Tenslotte moesten de leden van de Onderwijstraad zo worden gekozen dat elke faculteit minstens één vertegenwoordiger had. Kortom, dit was totaal iets anders dan wat de leden van de Denkgroep en zeker de studenten voor ogen hadden, en er kwam tegen het BAR-voorstel dan ook hevig protest. Uiteindelijk werd een "kompromis" uitgewerkt dat er uitziet als volgt:

- er zijn ± 18 leden, zo verdeeld dat elke faculteit minstens één vertegenwoordiger heeft. Van die 18 leden zijn er 4 studenten;
- de leden van de universitaire diensten en coördinatiecommissies vervoegen de vergadering 2 maal per jaar voor een uitgebreide Onderwijstraad, dit laatste om de verstandhouding en het overleg te bevorderen;
- de leden (ook de studenten) worden voorgedragen door de Groepen. De Akademische Raad kiest vervolgens

versiteiten wordt aangevraagd om studiedrukbeperkende maatregelen, ondanks dit alles vond men het "niet opportuun om de effectieve controle op studiedruk in te schrijven in de taakomschrijving van de Onderwijstraad." Want zoiets zou de autonomie van de faculteiten in die materie alleen maar aantasten. Dat die faculteiten blijkens recente gegevens helemaal geen oog hebben voor reële studiedrukcontrole doet blijkbaar niets ter zake. En daarbij, studiedruk wordt helemaal niet geweerd uit de Onderwijstraad. Er mag ten allen tijde over gepraat worden. Zo kunnen de studenten hun frustraties toch nog kwijt, en blijft alles lekker rustig bij het oude.

De werkgroep studiedruk heeft al ernstig tegen dit concept van de Onderwijstraad geprotesteerd. En op de vorige Algemene Vergadering van

Brochure

In het kader van een grootte informatiecampagne rond studiebelasting stelde Kringraad-ASR in 1983 de Brochure Studiedruk. Gegevens, interpretaties en studentenpolitiek: een handleiding voor studentenvertegenwoordigers samen. Daarin wordt de problematiek vooral aangekaart vanuit een streven tot verbetering van de bestaande toestand via de studenten-POC'ers. Hoewel delen van het cijfermateriaal wellicht wat verouderd zullen aandoen, blijft het boekje actueel genoeg om opnieuw verspreid te worden. De belangstellenden onder u kunnen de brochure verkrijgen op het kantoor van Kringraad, 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven aan de prijs van 20 frank. Zolang de voorraad strekt.

Kringraad is beslist dat de studenten in geen enkel geval hun medewerking zullen verlenen aan een orgaan dat als een papieren reus wordt omschreven en enkel dient om fundamentele problemen met de mantel der liefde te bedekken. Van dergelijke zoethoudertjes hebben de studenten in ieder geval meer dan de buik vol.

Rudy Lanssens

Studiedruk en de toekomst van het land

Er wordt wel eens beweerd dat de actieve student niet meer bestaat. Dat de idealistische, reflecterende, agerende jonge universitaires sinds het einde van de jaren '70 (vroeger? later?) uit het straatbeeld zijn verdwenen. De huidige studenten, zo zegt men, denken niet meer na, zijn apatisch, apolietiek en sociaal geworden. En dat wordt dan gestaafd door te verwijzen naar recente studentenakties als die tegen de regeringsmaatregelen, waarvoor ondanks alles toch nog veel te weinig volk op straat komt.

Ze hebben natuurlijk een beetje gelijk, de mensen die dat zeggen. In hoeverre interesseert ons hier verder niet, netzomin als de mogelijke psychologische, sociale, maatschappelijke en andere fenomenen die in dit soort zaken een rol spelen. Wat we wel willen doen is aanklagen dat minstens een aantal studenten hun desinteresse, of hoe je het ook noemt, te danken hebben aan tijdsgebrek. Een tijdsgebrek dat veroorzaakt wordt door een te hoge studiedruk. Dat die er is, ligt voor de hand. De uitbreiding van wetenschap en kennis zet heel wat (zoniet alle) professoren ertoe aan om steeds meer stof op te nemen in hun cursuspakketten. Meer stof betekent meer studeren en dus minder tijd om te besteden aan andere, zij het minstens even belangrijke zaken. Nochtans hoeft dat allemaal zo niet te zijn, meer zelfs, het zou anders moeten. Want een universitaire vorming behelst meer dan

louter het opslorpen van zoveel mogelijk feiten en gegevens. Het is een opvoeding tot een wijze, persoonlijke en kritische levenshouding. En dat gaat veel verder dan alleen maar kennis verwerven of een diploma behalen. Een universitaire vorming wordt mede gepeut uit discussies met vrienden, deelname aan debatten en kollektiv, lektuur van kranten en tijdschriften, meedoen aan acties allerhande, kortom door actieve deelname aan het maatschappelijke en kulturele leven zoals zich dat in een universiteitsstad afspeelt. Het gaat hier om meer dan alleen de levens en carrières van individuen. Heel onze samenleving zal mede bepaald worden door de mate waarin die individuen geleerd hebben om erin te functioneren. De toekomst van ons land staat op het spel. Hoog tijd dus dat hierover wordt nagedacht, dat er manieren worden gevonden om de studiedruk terug te schroeven en meer tijd te scheppen voor andere bezigheden. Kringraad is al sedert jaren bereid om hieraan mee te werken. Maar alleen kunnen wij gezien de machtsverhoudingen aan deze universiteit weinig doen. Tegen kortzichtigheid en eigenbelang is voor het openlijk jammer genoeg nog geen kruid gewassen. Misschien kunnen informatiekampanjes als deze daarin verandering brengen. Wij zijn in ieder geval bereid om dat steeds weer te blijven proberen.

Rudy Lanssens

“De Ketchup Zit met Opa op de Tram naar Brussel over Damme. De Ketchup Zit met Opa...” (Foto Jeroen Revalk en Peter Vermeiren)

Dienst voor Studie-advies enzovoort, noch tot de Akademische Raad; - de raad vergadert regelmatig en formuleert min of meer bindende adviezen naar het Bureau Akademische Raad (BAR) toe; - de Onderwijstraad heeft tot taak de detectie, evaluatie, coördinatie en controle van en over initiatieven, vernieuwingen, voorstellen en problemen inzake onderwijsvernieuwing en onderwijs; *inzonderheid dient hierbij de effectieve controle op de studiedruk vermeld te worden, zoals werd voorgesteld in de Kringraad-studiedrukbrochure van 1983; zowel een kwantitatieve controle op de programmawijzigingen als het doorlichten van bestaande programma's.*

Het is vooral de laatste geformuleerde bevoegdheid (een toevoeging van Kringraad) waarop de werkgroep studiedruk haar hoop stelt. Deze moet immers een effectieve studielastcontrole mogelijk maken. Zonder de garantie dat de Onderwijstraad onder andere een Permanente Controle Commissie op de studiedruk wordt, heft ze voor KR geen zin. Meer nog, dan wil KR er helemaal niet aan meewerken. En dat laatste zou wel eens het geval kunnen worden, in het licht van de beslissing van de Akademische Raad van 9 februari jl. Op die vijfde zitting van de Akade-

met het oog op het evenwicht tussen de faculteiten; - de vergaderingen gebeuren regelmatig en de geformuleerde adviezen zijn vrijblijvend; - de Onderwijstraad heeft tot taak de detectie, evaluatie, coördinatie en controle van en over initiatieven, vernieuwingen, voorstellen en problemen inzake onderwijs en onderwijsvernieuwing.

De bezwaren van Kringraad tegen dit voorstel zijn erg groot. Niet alleen is er het feit dat Kringraad niet eens meer zijn eigen vertegenwoordigers mag kiezen (men mag alleen een aantal mogelijke kandidaten voordragen), de adviezen van de onderwijstraad zijn tevens uitsluitend vrijblijvend, en met de bezorgdheid die men aan de dag legt om elke faculteit toch maar vertegenwoordigd te hebben wordt impliciet al de achtergrond van heel wat Onderwijstraadbesprekingen gevormd: die van belangenstrijd boven neutraal beleid. Maar dat is nog lang niet het ergste. Ondanks alles wat er dit jaar door de rektor en door anderen, in speeches, interviews, gesprekken al gezegd is over het probleem studiedruk, ondanks de aanvaarding van de bovengrens van 1900 uren een aantal jaren geleden al, ondanks de vrij recente VLIR-nota waarin bij de uni-

Lezen

Bracke, M., *Synthesetekst over het onderzoek naar de arbeidsbelasting van de derdejaarsstudent aan de K.U. Leuven in de periode 27 februari tot 2 maart 1977*. Leuven, Medisch Centrum voor Studenten, 1979.

Bracke, M. en Dewitte, E., *Veranderende leefgewoonten van de derdejaarsstudent KUL en de invloed van examens en blok op de leefgewoonten*. Leuven, Medisch Centrum voor Studenten, 25 mei 1979.

Crombag, H.F.M., De Gruiter, D.N.M. en Cohen, M.J., *Zeventienhonderd netto-uren? in Universiteit en Hogeschool*, 27 (1981), nr. 6, pp. 348-363.

Depreux, E., Bracke, M. en Mans, J., *Empirisch onderzoek van enkele kwantitatieve aspecten van de studielast in vijf studierichtingen van de K.U. Leuven: de evolutie tussen 1962 en 1978*. Leuven, Dienst voor Studiedieadvies en Medisch Centrum voor Studenten, 1980.

Henderix, P., *Syntheserapport over het onderzoek inzake de studiebelasting aan de K.U. Leuven en de K.U. Leuven Campus Kortrijk (Academiejaar 1980-1981)*. Leuven, Dienst Universitair Onderwijs, 1982.

Van Mellaert, P., *Studiedruk: een probleem voor academici of een reden tot studentenaktie?*. Leuven, Kringraad, 1981.

De redactie van deze ekstra-katern beruiste bij de werkgroep studiedruk van Kringraad. Bart Danckaerts, Claire De Bruyne, Lieve Houwaver, Koen Kempenaers, Rudy Lanssens, Koen Moens en Bert van den Bossche groeten u.

PLUK

Vrede vroeg u?

Het is alweer lang geleden dat het hier nog eens oorlog was. De laatste vijand heeft in '45 ons land verlaten en sedertdien hebben we er geen meer gezien tenzij op TV. Vooral bij de jongeren hebben de begrippen oorlog en vijand hun inhoud verloren. Ze zien niet langer de noodzaak in van bewapening en leger; afschrikking is voor hen niet de juiste methode om de vrede te beschermen. Het komt niet langer bij hen op dat er mensen zijn die onze verworven rechten en vrijheden willen beknotten, ook al moeten ze daar geweld voor gebruiken. Nochtans is het noodzakelijk een duidelijk beeld te hebben van oorlogsgeweld en klaar in te zien waar onze vijand zich bevindt, om de vrede, die er nu is, naar waarde te kunnen schatten. Indien er een betere vredesopvoeding was op onze scholen, zouden veel jongeren niet zo onbesuisd opstappen achter spandoeken tegen kernwapens; indien we meer voorgeschiedtelijk kregen hoe onze 'jongens', soms ver van

huis, de strijd hebben aangeboden met de agressor, om ons land te vrijwaren van vreemde overheersers, zouden we niet zo lichtzinnig opteren voor burgerdienst. Een betere opvoeding zou de jeugd opnieuw een aantal figuren, waarnaar ze kunnen opkijken opleveren; het ideaal van de held, die in ekstreme omstandigheden het beste van zichzelf gegeven heeft om de vrijheid te beschermen, kan vele jongeren weer een zinvol bestaan opleveren. In onze opleiding worden ze verwaarloosd, hoewel ze een enorme rol gespeeld hebben in het totstandbrengen van de vrede. De vredesbeweging onteent de nagedachtenis van die mensen die gestorven zijn voor de verwezenlijking van de vrede. En dat moet veranderen. Daarom is er de Vredesweek.

Met onder andere:
Vijandsbeelden tussen Vlamingen en Walen en de rol van de media, woensdag 4 maart 20.00u.
Nieuwe raketten, ook nieuwe acties? Het antwoord van de vredesbeweging, donderdag 5 maart om 20.00u. in kleine Aula.

Voor het volledige programma: zie agenda.

AD VALVAS

Germania

• do 25 febr om 21.30 u. oldies-tid in samenwerking met Scorpio in Broadway, inkom 50/60.

• koffiekoekeconcert op 26 febr om 11.30 u. in LW 8ste verdieping.

• vrij 26 febr om 14.00 u. top 56 en playbackshow in de fak., en om 21.00 u. cocktailavond, ook in de fak.

• vrij 27 febr om 14.30 u. Rikkiesdikke-schrijven-namiddag.

Historia

• do 26 febr om 20.00 u. algemene vergadering over aanpassing statuten in de praatkamer.

Katechetika

• ma 2 en di 3 maart de 24-uur van de fakbar in Arenbergkollege 2de verdieping.

LLK

• ma 2 maart informatienamiddag voor kandidaat-studenten om 14.00 u. vóór het stadhuis.

Klio

• tot 6 maart tentoonstelling 50 jaar Klioleven in woord en beeld in Erasmushuis, inkom gratis.

LBK

• di 3 maart dag van de wereldwinkel, met verkoop van wereldwinkelproducten in de fakbar.

• do 26 febr om 21.00 u. optreden van de rockgroep 'Akkoord' in de fakbar, gratis inkom.

Wina

• wo 25 febr om 19.00 u. kafeesportentornooi in RC.

• do 26 febr om 9.00 u. industriedag voor wetenschappers in UZ Gasthuisberg, gratis busdienst vanaf kampus Heverlee; om 19.30 debat over de beroepsmogelijkheden van de winastudent.

AGENDA

Samenstelling: Jan Van der Linden

Woensdag 25 februari

20.30u. **TEATER** Tegen de tachtig van Mug met de Gouden Tand, in 'tStuc, org. 'tStuc, ink. 180/220.

20.00u. **KONCERT** Harmonieorkest van het Lemmensinstituut o.l.v. Karel De Wolf, in Herestraat 53, org. Lemmensinst.

20.30u. **FILM** La Salamandre (A. Tanner) in Aud. Ves., ink. 60/80, org. Veertiendaagse over Relatievorming en Seksualiteit.

22.00u. **KONCERT** Kwintet van het Brussels Conservatorium, in RC (Alma III), ink. gratis, org. Wina.

Donderdag 26 februari

20.00u. **LITERATUUR** Start cursus "Vernieuwing in de internationale Literatuur na 1950" (10 donderdagen), in 'tStuc, org. Univ. Werkgroep Literatuur.

20.30u. **DOKUMENTAIRE** The miracle of Life (van Nilsson, Erikson en Löfman), in Aud. Ves., ink. gratis, org. veertiendaagse over relatievorm. en seksual.

20.30u. **FILM** The Gold Rush (Chaplin) (cyklus Filmmonumenten) in Aud. Ves., ink. 60/80, org. DAF.

20.30u. **VIDEO** Una giornata particolare in Vaartstraat 16, ink. gratis, org. Homo en Lesbienecentrum.

21.30u. **OPTREDEN** The Scabs (voorprogramma: Wina songfestival groep) in Broadway, ink. 150/200, org. Wina.

Zaterdag 28 februari

14.30u. **LEZING** Mensen met epilepsie, een specifieke studie- en beroepsperpektief, door B. Cremer, org. De Maretak, zelfhulpgroep epilepsie, in 't Celestijntje.

20.30u. **FILM** De Spiegel (Tarkovski) in Aud. Ves., ink. 60/80, org. 'tStuc.

Maandag 2 maart

20.00u. **FILM** Veredswiek: All quiet on the western front (en doorlopend: tentoonstelling Amnesty International), in MSI.

20.15u. **DEBAT** Vredesweek: Vredeseconomie met I. Lindemans (Pax Christi) en Prof. P. Van Rompuy, in Dekenstraat 2, org. Werkgroep Vredesaktie.

20.30u. **TEATER** Bacchanten van Akt/Vertikaal, in Vlamingenstraat 83, ink. 140/200, org. 'tStuc.

Dinsdag 3 maart

09.00u. **INFO** Vredesweek: Info-simulatiespel-getuigenissen rond Zuid-Afrika, in Psychologisch Instituut, Tiensestraat 102, org. Werkgroep Vredesaktie.

20.30u. **TEATER** Bacchanten van Akt/Vertikaal, in Vlamingenstraat 83, ink. 140/200, org. 'tStuc.

20.30u. **FILM** Oktober (S. Eisenstein) (Filmmonumenten), in Aud. Ves., ink. 60/80, org. DAF.

Woensdag 4 maart

10.00u. **DEBAT** Vredesweek bij TW: Ingenieurs en verantwoordelijkheid m.m.v. profen T.W., in Celestijnenlaan 200 N, org. Werkgroep Vredesaktie.

11.00u. **LEZING** Vredesweek: Levinas over vrede, door Prof. R. Burggraeve, in HIW, lok C, org. Werkgroep Vredesaktie.

15.00u. **LEZING** The phenomenon of religious cults in the USA, door M. Andreas, in: Erasmushuis, BI. Inkomstraat 21, org. Interfaculty program of American Studies.

15.00u. **DEBAT** Vredesweek: Wetenschap en Vrede, m.m.v. Profen Sociale Wetenschappen, in fak. soc. wet., org. Werkgroep Vredesaktie.

16.15u. **LEZING** Vredesweek bij Wetenschappen: Nood aan een nieuwe Wetenschapopvatting? Door Prof. H. Roelants, in: Celestijnenlaan 200 L, org. Werkgroep Vredesaktie.

17.00u. **LEZING** De universiteit door Marc Debrock, in 'tStuc, ink. gratis, org. 'tStuc.

19.00u. **LEZING** Het ontstaan van het woudlandschap in de Nederlanden, door H. Devisscher, in MSI 00.28, ink. 50/70, org. Mecenas.

20.00u. **TALKSHOW** Vredesweek: Vijandsbeelden tussen Vlamingen en Walen en de rol van de media, met o.a. prof. Van Avermaet, Lagrou, ..., in L&W, 8ste verd., org. Werkgroep Vredesaktie.

20.30u. **TEATER** Bacchanten van Akt/Vertikaal, in Vlamingenstraat 83, ink. 140/200, org. 'tStuc.

Donderdag 5 maart

11.00u. **KOLLOKWIUM** Vredesweek in de fakult. Godgeleerdheid: Pacifisme: de politiek van Jezus?, in Maria-Theresia, org. Werkgroep Vredesaktie.

17.00u. **LEZING** Vredesweek bij Landbouwwetenschappen: Wetenschappers na de Bom, door Prof. H. Roelants, org. Werkgroep Vredesaktie.

20.00u. **BENEFIET** van Frank Dingenen en Felice Damiano t.v.v. Oikonde-Leuven vzw., in Grote Aula, org. Oikonde, ink. 180/220.

20.00u. **PANELGESPREK** Vredesweek: Nieuwe raketten, ook nieuwe acties? Het antwoord van de vredesbeweging, moderator Prof. W. Leirman, in Kleine Aula, org. Werkgroep Vredesaktie.

20.00u. **LEZING** Prof. F. De Graeve over Ramanuja (in de reeks "Spilfiguren in het Oosten"), in L&W, ink. 50.

20.00u. **LEZING** Avonden van de Architectuur, J. Van Oevelen, in: aud. De Molen.

20.30u. **TEATER** Bacchanten van Akt/Vertikaal, in: Vlamingenstraat 83, ink. 140/200, org. 'tStuc.

TENTOONSTELLINGEN

Jos Geboers tot en met 13 maart ban 9 tot 11.30 en van 15 tot 19.00 in Faculty Club.

Toon Vanmechelen: schilderijen, keramiek en statiebeelden. Tot en met 22 maart van 8 tot 20.00, in U.Z. Gasthuisberg.

Mozes Malmoides tot en met 13 maart van 9 tot 19.00 uur, in bib. Godgeleerdheid.

Jef Gilles: grafiek, tot 19 maart in De Spuyse.

A.I.D.S.

In het kader van de A.I.D.S. -bestrijding worden op maan dag 23 feb. gratis condomen ter beschikking gesteld en dit op het Medisch Centrum van de K.U.L. in de bogaardenstraat 45 om 18.30H.

Anti-A.I.D.S. -Committee

Nu zijn we definitief betrokken: AIDS en kondooms zijn de laatste weken nauwelijks nog uit het nieuws te krijgen, en vorige maandag verraste dit stroobriefje de Alma-bezoeker. Gratis kondooms? En dan nog wel in het Medisch Centrum? Een flauwe grap wellicht, want het Medisch Centrum is ondergebracht in het Van Dalekollege (zoals iedere normale dienst), op de Naamsestraat en dus niet in de Bogaardenstraat (al zat het daar vroeger wel, maar dan op nummer 1). Zelf waren we te laat om de 'grap' te kunnen 'smaken'. Een volgende keer misschien?

DE KWIS VAN LEO — Vorige week, maar nu nog eigenlijk, bestond Loko's Sportraad twintig jaar, en ze hebben dat met veel feestgejoel ook duidelijk laten merken. Vijf dagen lang, en als één van de hoogtepunten mag wel de Interfakultaire Sportkwis genoemd worden. Voor een nokvolle Grote Aula, toeters, trompetten, trommen en gretig schreeuwende kelen sireden twaalf ploegen (met elk hun sport-'vedette' — waaronder Anderlechtdoelman Jacky Munaron en Eddy Annys) voor de hoogste eer. Het werd een spannende bedoening, met drie voorrondes, en een spetterende finale tussen Wina, Apollon, VRG (als beste verliezende ploeg) en Medika. De kansen wisselden geregeld, maar uiteindelijk was het vooral die ene bolleboos van Medika die met veel brio het laken naar zich toe wist te halen. Een verdiende zege, al keken die van VRG (tweede) wel even zuur, en moesten de deelnemers voor Apollon zich na afloop nog reppen om niet door hun supporters opgevreten te worden. Dat krijg je nu eenmaal als de gemoederen opgehitst raken. Wina, tenslotte, werd nog eervol vierde, en Germania, dat nipt de finale gemist had, vijfde. Daarna was het handtekeningen verzamelen geblazen. (Foto Jeroen Revalk)